

WWW.UNILIB.RS

Излази три пут у месецу на 1½ табаку. Претплата се шаље напред уредништву. Неплаћена писма од нередовних дописника не примају се.

ПАСТИР

За све српске крајеве стаје на годину 60 гр. или 6 фор. на по године 30 гр. или 3 фор. на три мес. 15 гр. или 1. фор. и 50 новчића.

ЛИСТ ЗА НАУКУ И КЊИЖЕВНОСТ ДУХОВНОГ САДРЖАЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ РЕКТОР БОГОСЛОВИЈЕ ПРОТА НИКОЛА ПОПОВИЋ.

САДРЖАЈ: Рниеч. Још неколико речи о Митрополиту. — Српска црква. — Казивање из Историје хавске цркве. — Свети Јован као проповед. покајања. — Јавна благодарност. — Огласи

Рниеч*)

(О слободи хришћанској.)

„Своја кућица — своја слободица.“

(Срп. послов.)

Моја Браћо! Рниеч је наша пред овим путем била о „слободи човековој,“ утврди смо „само свијест“ људску и нађосмо, да је „просвијета“ главно средство за хришћанску слободу. Данас пак имамо та иста наша разматрања духовна да освијетљавамо. Наш је стални вођа — вјера, и — јавни дух српскога народа! Па тако Србин и рече: „Своја кућица — своја слободица.“ Са овом пословицом даје народ облик самосвијести, и, назначује мјесто и стан слободи, коју ми овђе подразумјевамо. Само нам се каже, да ербљин смијешта слободу у обсег *породице!*

Него за нашу бољу сигурност да огледамо: је ли то тако право и пред Богом? Ја напред кажем, да сам подпуно увјерен, да јесте заиста човекова слобода у породици. За ово ми немамо овђе јачега и бољега доказа од св. пи-

*) Говорно у г. Карловцу прота Н. Беговић, Недеље 23-ће

сма. Ми смо хришћани, и нама доликује тај доказ. Ту нам се дакле на віеру ово пише: Бог је створио свијет, и нај-
 после чојека. Слободни Бог смиестио је слободнога чојека
 у рају, и рекао му: „Ту господари, владај и царуј!“ —
 Па то је: своја кућица своја слободица. Погледајмо још у
 повіестницу српску за ближе наше увіерење. Грци нам при-
 чају: „да су србљи донесли свој породични живот у држа-
 ву римску. Народ наш имао је ту своје містне владоце —
 били србљи хришћани; — али не били они спокојни у тој
 новој постојбини“.... А зашто не били србљи сретни у
 гласовитој римској царевини? Одговор нам даје предање
 народно: „Србљи су зависили у цркви и држави од — Ца-
 риграда“.... — То пространо віеме наше повіестнице по-
 највише је тамно, и — србљи једва га хладно спомињу. —
 Огркло је било србљима римско „господство;“ те се је че-
 зња излијевала за својом кућицом — за својом слободицом.

И доиста, за чиме је народ чезнуо, то је и дочекао:
 роди се Немања, и он створи српску државу; дође од че-
 стита оца још честитији син — Савва и он створи српску
 цркву. Па од тога времена србљи оживеше, те је то доба
 тако живо у свијести народа, е ћеш рећи: свако србче гле-
 да својима очима Савву и Душана свога. И то је: „Своја
 кућица своја слободица!“

Могли бисмо још узети и турску поплаву; али ја нећу
 о томе овђе да говорим. Стољетно засушњавање народа под
 притиском грозне силе, и свакога лукавства... Не благода-
 рност на све стране према исквареноме народу... то су та-
 кова сјећања, од којих мора у пламен да букне преостала
 још крв српска. Сви знамо, како се ту спомињу крвави бо-
 јеви... и — како се са врелим сузама изпирају... знаде
 срце материно, што ће рећи ти спомени, кад слијепац на
 гулама ређа изгинуле српске синове „за крет частни и сло-
 боду свету...“ Та и данас се ријеч чује: „Јој туђине, за
 невољу брата!“ —

Прече је за нас да сазнадемо, што Христос вели на ову нашу задаћу? Спаситељ је то наш и законодавац! Ту је ред за нас да се обавијестимо; па да хватамо віеру за науку која нам се даје да примамо говорника, који нам долази *са истином!* Ја нећу никад допустити (а ви ћете још мање очекивати) да се црква наша и свјештеник претвори у дадиљу беспослена свјета.... па да нам црква постане позорница а без срца;.... већ православије иште, да нам жива бесједа роди живом свијести и српском врлином. То се зове питати за Христа и за његов суд!

На то питање наше одговара данашње св. Јеванђеље са гадаринским примјером. У Гадарину на име удара Христос свој печат на домаћу слободу и даје баш тој слободи своје обилате хране. Неречели Спаситељ исцијељеноме Гадаринцу: „поврати се кући твојој, и казуј колико ти је Бог помогао?“ И не одступили Христос одмах из те земље а на молбу самих Гадаринца? Е! па то је: „своја кућица, своја вољица.“ Али ће нам овај путопис јеванђеоски још јаснији бити кад знамо, да су у Гадарину живели преостанци од хананскога народа, који се је разликовао у обичају од жидова. Знамо сви добро, да је снага жидовске власти била са свим тврдоглава: што немогоше „Израилци“ у први мах од Кананита поубијати, то они после презираше, грдише и са свим премразише. — Гадаринци тако омражени и запуштени подивіаше до краја, те виде својима очима чудо божје — виде Спаситеља; али га они од себе гоне.... — Но Спаситељ сажаљева њиву несрећу, и оставља им њива чојека, да их убавіешћује пред Богом. — У таковоме одбаченом стању незаміера се Гадаринцима, да они своју домаћу слободу волише, а од жидова нико и непримаше науке. — Тужан је цео тај одлик; али: — „Тко ми је отца био, није ми никада мио.“

Станимо мало. Та жуч фарисејска није се на Голготи сва изциједила.... чини се, да су „европске“ свјетлоноше

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

своја пера, и њиови јунаци своје бритке мачеве у ту жуч замочили. Тако бар одишу том тужном омразом њиова „хисториска діела“ нарочито према нама — против віере наше, и против народности наше. За то богме Црногорац и рече из искуства свога: „Хеі, Лацмане, далеко ти кућа!“ Српска проповідаоница неможе на ту безочност још и даље нијема остати, а да се неучини у честницом безбожне погрде на име Христово, на просвіету и чоіечност; велім: Српска проповідаоница несміе бити издајница віере православне и — српске светиње!!

Упитамо ли сами себе: како стоімо ми? како стоіи наша кућица, и наша слободица? То је браћо питање тако важно, и тако обсежно, да га ја морам оставити за други дан. Овђе пак само толико обиљежавам и велім: из пословице наше предложене, и из свију јавније знакова види се, да народ наш осіећа јаку потребу, да се у цркви и држави из природе своје развија. Оће и србин да је већ један-пут чоіек по образу божијем! А црква и држава и јесу средства за чоіека: али се та скромна жеља српска тісногрудо одбија сваком па и нечастивом изликом!..

На дневном реду стоіи приміер, који је истина далеко од нас; али ми њега видимо духовним очима а на стакло наше пословице — на тај прозор на српској души — и гле, то стакло не каже на гробницу — него на зеницу!... Тај је пример у Боки Которској, које га ја овђе не могу премучати.

Жалосно позоріе грађанскога рата у Боци износи свијету на видик урођено чувство српско, које се изриче у пословици: „своја кућица, своја слободица.“ Таково је свето осіећање некада горди Јерусалим изміевао у Гадарану; али му нестаде имена и гласа. — Но таковоје осіећање Христос благословио, и — на њему цркву своју основао! па слово Спаситељево живи и у крст се развија! — И то исто нама віера наша заповіеда; а српска душа у горким трзањима

не може да загуши своје болове за проливеом крви братанском на обадвије стране у несретној Боци!

Молимо се браћо, вишњем Богу, да тај грозни рат брже престане; али ће проливена крв до века вапити: „своја кућица, своја слободица — јер је то воља божија! Амин.

Ош неколико речи о нашем г. Митрополиту у Русији.

(Из „Голоса“)

1.-вог Новембра у 11 ¹/₂ сахати пре подне, као што вели „Голос“, нашем г. Митрополиту дошао је на подворење петроградски председник општинскога суда И. И. Погребов и депутација петроградског одељења словенског благотворителног комитета, која је била састављена из оних лица што су учествовали у истом комитету онда, кад је наш г. Митрополит посетио речени комитет, о чему смо ми већ јавили нашим читаоцима у предходним бројевима „Пастира“. Овај садашњи састанак имао је ту цель, да поднесе на дар нашем г. Митрополиту архијерески *жезл*, заједно са словенским благотворителним комитетом што постоји у Петрограду. *Жезл* овај саливен је од сребра и позлаћен, а на форму старинских архијерејских жезлова. На обе рукунице, које су крстообразне, има ликове с једне стране лик св. Саве нашег, а с друге — Александра невског, са овим надписом:

„Окцы по немз идѣтъ, ꙗко кѣдѣтъ гласъ его. По чѣждемз же не идѣтъ, но вѣжатъ ѿ него, ꙗко незнактъ гласа его. (Јоан гл. 10.)

Председник општинског суда И. Погребов изговорио је овом приликом кратко но лепу беседу коју мољаше г. Митрополита нашег да прими тај дар као доказ радости, коју осећа петроградска општина зато, што је била срећна видети у средини својој српског јерарха. Примајући дар

наш г. Митрополит одазвао се на то са пуним чувства радости и љубави одзивом, доказујући како он види у томе нови доказ сачуванија петроградске општине према словенској идеји и према Словенима у опште, као и то да ће се за тај дар радовати не само он већ и сваки србин, који само чује о том и који уме иоле ценити узајмицу и дружбу једног великог словенског народа.

За овим председник одељења словенског петроградског комитета А. Гиљфердинг обраћајући пажњу кашег г. Митрополита на слике, које се на том жезлу налазе, изговори следећу беседу: *)

„На том жезлу, као што видите, ми одреди смо да буду ликови св. Саве заштитника Србије, и Александра Невског, заштитника наше северне столице. А зашто? Ево зашто. Св. Сава и Александер Невски живљаху готово у једно доба: године, у којима живљаше Сава, подударају се с годинама Александра Невског. Но околности у којима они дејствоваху, не бејаху по међ собом сличне. Док св: Сава на миру утрђиваше веру православну и сејаше просвету у држави, коју његов отац обједини и ослободи од туђинске руке, и која за време владе његовог брата првовенчаног краља Стевана достигла беше до велике снаге и славе; — догле наш св. кнез Александер Невски мораде ту — на брегувима Неве — бранити руску земљу од западног завојевача, а у исто време путовати на исток и ударати темена источноме завојевачу.“

„Но данас је сасвим друго време. Благодарехи слози рускога народа и оном невероватном самопрегорењу, с којим он даваше све, само што иђаше у корист домовине, земља Александра Невског из онако ситних и раздробљених кнежевина претвори се у велику и снажну данас државу.“

*) Беседа ова већ је штампана у многим нашим новинама; но ми смо ради да познамо с њом и наше читаоце, до којих, може бити, друге новине не допиру. У.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

И ваше високопреосвештенство изволели сте видети у дивно окићеном сандуку остатке Александра Невског на оном истом месту, где је он јуначки одбиао Шведе и гди је сада наша престоница. А како ли смо с остатцима светог Саве? Њих развеја по ветру, њих баци у Дунав варварски завојевач истока. А Лавра милешевска — дивна лавра св. Саве, ја сам је видео гди лежи у развалини.“

„Но и за Србију свиће лепша зора будућности. У Београду, где оно некад силни ефендија у беснилу своје спади и баци у Дунав прах светог Саве, — сад слободно одјекују гласи српског звона а како чујем и Милишевска Лавра у ово последње време почиње мало по мало да се диже из развалина својих. Ако српски народ обгрљи онакву слогу, ка што беше код руског народа; ако он е онаквим самопрегорењем подчини све личне и себичне своје интересе к интересу и благу своје домовине, то ми с поуздањем можемо изгледати да ће Србија до скоро видети изнова дане Неманића,

„Куцнуо је већ час ваља бити на опрезу, —

„Што је пало то се диже

„А гордости прети пад. .

„У Бога је сувише милости

„Његова је љубав безгранице.“

Високопреосвештени наш г. Митрополит на ову речцу одговорио је: да он подпуно дели наде оратора и верује да време у коме се имају остварити те наде, није далеко. Праштајући се с депутациом наш г. Митрополит рече: „држим да ћемо се још кад у веку видети; а ако се невидимо, потпуно верујем да се нећемо нигда заборавити.

(Продужиће се.)

С р п с к а ц р к в а

(Од Каница.)

(Продужење.)

Са светим страхом и независном благодарношћу спомиње и сами најпростији србин имена цркава и манастира. Ариље, смедеревачку и крушевачку, Горњак, манасију, Жичу и Студеницу и сећа се силних манастира међу Кабларом и Овчаром. —

Колико су многе успомене историјске с њима скопчане, а из доба среће и самосталности српског народа! — Па кад се после несрећна косовска дана (видова-дне) сви градови колебаху, то бејаху опет ова света места која у најдубљим гудурама и шумама распростираху предања о негдашњој слави (величини), а потстрекавани торжанственошћу грчке образованости, која је пуна тајанствености, те тиме чуваше народ да се не истурчи. — На послетку видесмо у почетку нашега века, где се скупише гомиле подјармљених чета српских око ових манастира, и ту се заклеше под светом заставом те се ослободише славно од јарма својих турских угнетача. Пред малом црквицом у Такову 1815. на Цвети победе први кназ Милош Обреновић заставу *независности Србије*. У малом манастиру *Благовештељу* (стр. 149) образова се савет прва српска народна земаљска управа. Тако се уједно уреди и преображај српског народног клира у једноме од тихих горских манастира, а то у Враћевшници, пошто се доврши срећно борба ослобођења. Из њених зидина постаде и први митрополит од народа младе Србије, који се бораше заједно уз кнеза Милоша (стр. 57.)

Пошто се с нова подиже независна српска црква, ка којој припадају сви Срби у Србији, указа се потреба пре свега да се њени будући прави одношаји утврде према држави и према патријаршији цариградској. То се и догоди са свима основама конкордата, који се закључи 1832. год. с цариградским патријархом Констанцијем, и његовим допу-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

нама (конкорд). од 1836. год. одређењима устава од 1838; а доцније и различитим уступцима српске владе а и законима о казни. Српској су народној цркви ујамчена сва права и слободе у турској држави а од источне православне цркве што је још од старине стекла. Она ужива у каноничкој и симвалиској свези са цариградском патријаршијом пространо уставно право а постоји у следству закључка конкордата од 1832 год. са столицом под својом народном црквенском управом.

Због ове каноничке зависности српске цркве од цариградске патријаршије, плаћа Србија на рачун тога 9.000 гроша, годиш. а тиме се олобођава од свих осталих дација. Кнез упражњава над црквом право надзора у смотрењу њенога устава и управљања. Али с друге стране дужност му је, да је у упражњавању њених права штити. У свима догматичким, просветним и уредбеним случајима ужива црква слободу без икаква утицаја. Држави није у власти да спречава унутрашњи развитак црквени, али и она не сме покушавати да прекорачи границу између ње и државе, те да се плеће у државне ствари. Државној управи припада право топографскога дељења црквених дијецеза и парохија; даље потврђење митрополита и владика, цивилне листе и правосудства над целим свештенством; *) главни надзор над управљањем и располагањем црквених добара а то да прегледа сваке године рачуне и издатке.

Држава се мора савим бринути за црквенске потребе за изображење и издржаваше свештенства, за просвету и црквенске наредбе (заводе.) Главни је чинилац српске народне цркве митрополит београдски. Он има наслов „митро-

*) Ми држимо да и Каниц овде под речи „правосудства над целим свештенством“ подразумева суђење по грађанским предметима а не и све оно, што свештеник, као свештеник у кругу свог свештенодејства учини и које, наравно, иде на суђење коноисторниј.

полит целе Србије.“ Њему су подчињене четири владике земаљске, београдски, шабачки, ужички и неготински, те с њима образује народни синод. *) Митрополит је према државној власти једити законити преставник свега свештенства те оно само преко њега долази у саобраћај, с влашћу. Митрополита бира синод (сабор) слободно по преписима православне цркве из реда монашескога и кнез га проглашује указом по што му се потврђење даде. На то се јави цариградском патријарху за избор те да га свечано призна. Ако не су због изборнога дела поремећене догматичке основе законске у источне цркве, онда ваља патријарах изабранога митрополита просто да призна, и да му писмени апостолски благослов даде. Одпређе митрополит мораде да иде лично у Цариград, те да се произведе док сад то извршује најстарији владика земаљски. О особитим одношајима српскога митрополита ка патријаршији има пређе споменуто објашњење конкордата. (З. Ткалац).

И владике српске бира синод слободно из монашкога реда, а кнез их потврђује. Митрополит их посвећује; за избор не је нужно патријархово са извољење. Али кад се извести о избору, опет шиље новоме владици апостолски благослов. Владике може збацити са звања само митрополит у споразумљењу с кнезом. *) Митрополит па и владике примају пристојну плаћу од државе. Први прима 2.000 дуката

*) Није нам познато кога он узима за београдског јерскопа; осем ако је у то време, кад је Каниц путовао, био у Београду почив. Ковачевић. Јер оваје је лако могао казати, да је он Викарије г. Митрополиту, почем је способан био на подобне шале. Иначе ми имамо три епископске катедре и четврту митрополију.

**) Неради он ово у споразумљењу с кнезом већ са собором архиепископским, па и ту није довољно само једно споразумљење већ стварно суђење, после чега мора изаћи законита пресуда.

за годину, а владике по 1.000. Они не смеђу осем законске сталне наплате, да узимљу од свештенства или народа никаквих наплата (мито) а за вршење по-неких њихових званичних и каноничких дужности, што им припадају. Они имају право да завештају трећину од своје рођене тековине. Ако који умре без завештаја онда добијају трећину сродници, ако их нема, тад се с осталим имањем узме у фонд школки, за сиромашне цркве и манастире, добротворне заводе и т. д. Патријарах нема никаква права и удела на имање српских владика. Њима је опет закраћено с друге стране, да у име земаљско дугове праве код патријаршије, као што је се то пређе догађало.

Остало се српско свештенство са стоји из *мирскога* и *монашкога* реда. Оба се реда изображавају у богословији што је држава саградила, и што издржава а под непосредним надзором митрополитовим, па кад сврше тад им надлежни владика одређује нурије. Мирском је свештенству — кога сада има до 700 лица допуштено каноном да се жени пре но што се који замантија. Не ожењен неможе добити посвету ни за ђакона. Оно ужива (свеш. мир.) сва грађанска права државна и подпуно располаже својим имањем у случају смрти. Законским решењем или канониским, ако умре попадија, онда се не је слободно поповима по други-пут женити. Али им је слободно ићи у калуђере. Само од калуђера ностају већи чиновници духовни, док мирски свештеник само до проте дотера па даље никуд. *) Свештенике наименује и поставља надлежни владика, а њихове их општине плаћају. Осем бесплатна стана и потребне баште што уз ово иде *) доби-

*) По садашњем новом уређењу они могу бивати преседници конзисторија, чланови апелације, професори, Ректори духовних завода и т. под.

**) Желити је да ово добију наши свештеници, али за сад морамо казати горку истину, да они немају ни стана, ни баште бесплатно, већ мора да се прегуца по туђој кући док спелакари своју.

iaiu од сваке пореске главе своје нурије, изузев сиротињу, бир, који села дају у сировици, обично 12 ока жита од главе. Варошани плаћају у готову новцу; општински, кметови збирају те предају свештеницима за издржање. Још примају и за црквенска свештеничка дела, као: крштење за молитве, венчаницу, погреб (сахрана) и за особите дужности н. пр. за умрле, за спровод умрлих и т. д. као год и од писаније затражене извесне наплате, а њих је државна и црквенска управа у примању путем законским одредила. Тужбе скупштинске од 1854 године, које се изнесоше против попова за велику наплату венчања, као и то да се олакша народу да немора подизати и издржавати куће свештеничке већ да се тај терет пренесе на државу, не учинише ништа против решења министра Цукића од 1867-ме године. ¹⁾ Удовице свештеничке и стари изнемогли свештеници издржавају из свештеничка фонда. ²⁾

¹⁾ Поставивши једном лажно начело, он га после мора да развија. Почем је већ рекао да попови имају куће општинске па још и баште, онда је природно могао предполагати, да се и код нас жале људи на те општинске грађевине, као што се то догађа скоро свуда. Наравно да та тешкоћа протиче по највише од туда, што се ти радови у општини једној немогу да поделе подједнако, већ неки, који је мало простодушнији потегли и по више, а други који је мало хитрији, а може бити у два пута богатији, уме се улагати мало око кмета, мало око ђате, па тако избегне терет, који би по сразмерности пао на њега, па не би био тако осетљив ни за њега, ни за оног, који га је неправедно на се натоварио. А кад би то ишло с точнијим распоредом, то општински радови не би се тако осећали. Ми смо сами слушали, како људи обично говоре, кад покрећу и себе и друге на какав општински посао: „та за Бога људи, Милоје или Милан начини онолику биву, а ми зар нисмо у стању начивити једну општинску кућу, школу (или друго што?) И заиста како почну сложено, они и начине. Зато на једном холандском новцу и стоји овакав надпис: „узлови и мале ствари расту.“

²⁾ Желити је да доживимо и видимо тај фонд свештенички из кога би се одиста могле издржавати удовице свештеничке и престарели свештеници. Но за сад поред свега лепог одзива

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Историја хришћанске цркве.

(Продужење.)

Њега су ухватили и строго казнили; он је на сва питања, на претње на грђење повторавао само те исте злослутне речи. Затим су га одвели к управитељу, који је заповедио да га жестоко избију; он није просио опроштења; него је само после сваког ударца викао жалосним гласом, „тежко, тежко Јерусалиму.“ Напоследку су га оставили на миру, држећи, да је луд, и он је опет ходао по вароши, повторавајући те исте речи. У дане празничне он је викао

са стране Каница, морамо признати да ми тога фонда немамо. Високодостојни г. Митрополита Михаил положи прошле године темељ том фонду са 500 ₰ цесар. за тим се одазваше с неколико страна поједини свештеници, које све у скупа дође до 50 — 60. дуката, па ту! Кажу људи: нетреба ништа започињати у невреме; а кад му буде време, оно ће се морати с малим заузећем остварити.“ Но ако је то истина, онда како да објаснимо то, што се тај фонд тако ладнокрвно подражава? Може л' бити да још није томе време? Да ли заиста немамо ни тих удовица свештеничких, ни те сирочади њихове нити пак престарелих попова, које би требало тим фондом подијомћи и издржавати? Свакидашња факта говоре нам о противном. И ми би умели на изузет наспоменути бар десетак тих жалосних породица, које перу туђе веши или се често преудају и за обичне сељаке, тек да само дођу до насупна хлеба.. *Потреба* је дакле ту, и одрицати њу, то би било свеједно што и одрицати фактичну истину. На што свештенство тако мало припоможе да се тај фонд одпочне и одржи, мислимо, да је томе једити узрок, што оно види и зна, да неће бити у стању само собом створити га, као што се то није могло уредити ни за људе световнога реда. Свештенство изгледа и очекује да га у том припомогне држава, да ова положи изнајпре један јачи темељ, на коме се даље може зидати с које хоћеш стране. И ми се надамо да ова праведна очекивања неће остати на свагда само једном *надом*. Док наша висока влада учини друге прече кораке, надати је се да ће се обазрети и на свештенства и њихову сирочад. *Уред.*

У
Н
И
В
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

іаче и жалостним гласом. То је трајало пуни седам година. Кад је доцније одпочета већ обсада града, он је обилазио стене, викајући: „тежко храму! тежко Јерусалиму!“ а последњи пут је казао: тежко мени!“ и у сами тај тренутак био је убијен великим каменом, који су бацили обсадници.

Јасно је дакле, да је римским управитељима било трудно сагласити се са немирним јудејима. Не исповедајући једну веру с њима, они су понекад и нехотично нарушавали њихове свештене обичаје; и то је увек доводило јудеје у највећу јарост. Римска Застава у светом граду, јазическа стража на вратима храма; — све се то чинило јудејима као намишљена поруга над њиховом светињом, и производило је кржаве буне. Неки римски управитељи мотрили су да не доводе у огорчење народ, и старали су се да избегну све, што би се могло сматрати као нарушавање њихових свештених закона и обичаја; но два последња римска управитеља: Албин и Гесиј Флор, довели су најпосле јудеје до очајања, користољубем и свакојаким угњетавањем. Гесиј Флор, уместо да стане на пут разбојничким четама, које су опустошавале читаве пределе, он их је тајно подпомагао, и делио је с њима добити; он је нечувеним начином угњетавао несрећне јудеје који за његово време, нису имали ни правосуђа, ни закона. Они су поднели били против њега жалбу; но тиме се нису ништа помогли; и Гесиј Флор, дошавши за тим у Јерусалим, опљачкао је сокровиште храма, и потуче са својим војницима до три хиљаде јудеја. Тад јудеји устану на оружје, и наскоро се буна, као пламен, подигне у целом пределу.

Јудеји под предвођењем храбрих вођа, који су нарочито били Зилоти, завлају сад градом Массадом и исеку сву римску посаду што је у њој била. Једна странка хтеде још да садржи народ од одсудног одцепљења од римљана; но савети и убеђења већ се нису слушали. Зилоти са својим приврженицима убију првосвештеника Ананију, што их је

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

саветовао да се покоре; запале царски дворац; а затим и архиву, у којој су чуване биле облигације и други документи да тиме привуку к себи још више народа; после тога наскоро за владају главном римском тврдињом у Јерусалиму.

Овај јавни устанак букнуо је у 66-тој години. Јудеји би, вероватно бољи успех учинили, да нису, у самом почетку војне, поникли међу њима раздори. Вођ странке бунтовника беше Манагим, син оног Јуде Галилејца, што је основао секту Зилота. Манагим се издаваше за ревносног браниоца закона и подпалјиваше устанак против римљана, чим задобије велики уплив над народом. Његови први успеси у томе, још већма оснаже тај уплив, и он одпочне у Јерусалиму готово као цар. Но то је подигао против њега Елеазара, сина убијеног првосвештеника Ананије, који је такође тражио власти. Овај, уместо да воју је против општег непријатеља, прикупљао је себи приврженике, да обузме власт Манагиму. И ово му испадне за руком. Он изненадно нападне на Манагима, кога је управу узео био у своје руке. За тим обседне тврдињу, у којој су се још држали остатци римске војске; и напоследку убеди римљане да се предаду, обећавајући им слободу и живот. Римски војници, трпивши дуго глад, поверују обећању и предаду се, но буду сви до једнога изсечени од јудеја.

Ово ужасно вероломство учињено је у дан суботни. И сами они, коју су га извршили устраше се од тога свог злочинства. Неки од њих очекиваше страшну освету од римљана; неки опет дрхтаху божије казни за злочинство и нарушење свештенога дана. Но ствар је била дошла дотле, да је војна била неизбежна.

Наскоро допре ужасни глас до Јерусалима оног истог дана, кад је тако на превару изсечена била римска војска, јудеји, који су живели у Кесарији, постану жртве страшног злочинства. Они већ давно бејаху у непријатељству са становницима Кесарије, Грчким насељеницима; и међу њима

повтораваху се често крвави сукоби. Сада, кад је букнуо устанак, кесарејци, уверени о помоћи Гессии Флора, нападну изненадно на јудеје и посеку до двадесет хиљада људи. И заиста, управитељ уместо да казни кривце, гонио је заоставше још у животу јудеје, и отера их на тежак посао у удаљене вароши.

(Продужиће се.)

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Парохијани цркве осипаоничке имали су доброту приложити цркви истој следеуће утвари.

ГГ. Стеван Глишић, Милан Дабић, Иљиа Дабић Ранко Глишић, Танасије Илић из Лугавчине: Димитрије Ивановић, Спасоје Јанковић, Јанко Мирчевић, Милан Радошевић Иван Марковић, Сава Живоиновић, Димитрије Стојковић, Раја Стојановић, Алекса Петковић, Димитрије Штерић, Ђурђе Милошевић, Јован П. Симићкић, Лазар Радошевић Димитрије Ивановић из Осипаонице; Јован Ђ. Недељко и Марко Миленковић с братом својим из Раље сваки по један месечни *Минеј* у вредности сваки за се по 1. ₰ цесар.

ГГ. Маринко Иљичић и Станоје Радивојевић из Лукавчине и г. Иљиа Николић из Осипаонице први — 1. апостол, други — 1. посни Триод, а трећи — 1 пентикостар такође у вредности по 1 д. Јана, супр. почив. Павла Ђорђевића из Лугавчине два покривача на престо у вредности 660. гр. чар.

Стана супр. Марка Јелића из Лукавчине за спомен свог сина Ђурђа 5. стихара за ђаке у вредности 480. гр. чар.

Алекса Петковић из Осипаонице за спомен сина свог Стевана 1. Епитрахил и један покривач на прест. у вредности 520 гр. чар.

Јован Симићкић председ. суда општине осипаоничке за спомен свом оцу Петру два чирака од хинеског србра у вредности 600 гр. ч.

Станојло Петровић из Осипаонице 1. ваздух, и један дарак на путир у вредности 210 гр. чар.

Г. Петар Радовановић из Коњске 1 ваздух и два дарка за путир и двесок у вредности. 1000 гр. чар,

Г. Стеван Томић из Скобаља једне наруквице у вред. 180 гр. ч.

На које им свештеници цркве осипаоничке, поред уредне своје молитве, јавно благодаре.

О Г Л А С И.

Ђакон манастира Вујина окр. Рудничког — „Јосиф“ — произведи је 21 ов. м. и године за Јеромонаха истог манастира.

Јереј Матија Дамјановић парох Моравачки у округу Рудничком, после кратког боловања 14 ов. м. и године преселио се у вјечност на превелику жалост свога родитеља Јереја Игњата Дамјановића из Трањани.

Следеће додатк.

Св. Јован Крститељ као проповедник покајања.

(Продужење.)

у Авилони, у време првосвештеника Ане и Каиафе, рече Бог Јовану сину Захарину у пустињи *) (Лук. III. 1. 2.) Ни један Еванђелист, па ни сам Јован неказују нам шта рече Бог Јовану и чега се тицаше та реч Божија. Он је звао Јована на јавну васионску проповед; упоменувши о овој речи божијој к Јовану, Еванђелист одма прибавља: *и дође у сву околицу Јорданску проповедајући крштење покајања за опроштење грехова* (Лук. III. 3.) Осећа се необична сила ове речи божије којом изазван би Јован на проповед, а особито кад читамо у Еванђељу у тачно определење времена кад је се то случило, па још кад читамо и то, да се у лицу Јована представља и испуњава пророчанство Исаиино, који је рекао о не обичном проповеднику: *Глас онога што више у пустињи: приправите пут Господњи, поравните стазе његове* (Лук. III. 4. *) Одавно је Бог приговљавао Јована, да сврши велико дело у свом народу. У души његовој издавна тајаху се клице и нужно је било само узбуђење свише, да би се разцветале и распустиле свој богати род и претвориле се у велико дрво, које ће растити под особеним промислом божијим.

Велике унутрашње борбе колебаху душу и мисли Јованове које су се морале ма како разрешити. У души његовој происходила је страшна борба кад је видео жалосно стање народне вере, и тих празноверица које су се биле укорениле у народу еврејском. Нека тама окружаваше Јована: али у души његовој све више и више умножаваше се светлоћа, која је још већма расла помоћу небеске светлости, и узвишавала све више и више карактер Јованов. Но да би подпуно могли видети и оценити величину наравственог карактера св. Јована, ми треба да се опоменемо, чим се обично у животу и историји разрешавају колизије

*) Види Вуков превод Лук. гл. III. 1. 2. гл.

***) Види Вуков превод гл. III. ст. 4.

које су подбне оној каквоу осећаше св. Јован претеча у себи. Душа сантиментална или чувствујућа, без не поколебљиве воље, могла би клонути при таким околностима које њу давлаху. Душа самољубљива, с карактером, но с малом и слабом садржином, презрела би живот и људе, и само, би се смијала над оним греховима у које се топе они који су њој савремени. Душа тамна и мрачна исчезла би у атмосфери очајања. Но Јован, — нити је био сантиметалан, ни самољубив, а још се мање покоравао мрачној меланколији. Његова је душа била постојана светла, и многим се врлинама одликоваше, а *баш* се у овоме и огледа стални карактер „највећег од старозаветних пророка.“ Између унутарњег сазнања његовог, и онога што га окружаваше, постајала је страшна не сугласица (дисгармонија), а баш је то и изазвало и усилило енерђију у тој несокруσιμοј и ватреној души. Св. Јован оставља пустињу, тражи људе, и тражи их за то, да им изкаже своје светле мисли, да их обличи за њихову безнаравственост, да их утеши словом божијим, које им обећаваше скоро избављење, — али под тим условом да се они покају и поврате се с лажног на прави и истински пут од кога се беху удалили. Чим је народ чуо његове речи, које беху пуне достојанства одма је се узрујао; у њему се пробуди жеља бољој религиозној рани, а с презрењем поче гледати на ону религију коју му проповедаху тадашњи књижевници, и читаве стотине и хиљаде поврвише к Јовану у пустињу, само да послушају његову науку. Тогда исхождаше к њему Јерусалима, и сва Јудеја и сва страна Јорданска (Мат. III. 5. — Марк. I. 5.) Узвишена душа св. Јована Крститеља, постаде као неки центар, који привлачаше к себи блудећа срца, која беху изгубила оно начело које оживљава дух, срца, која се налажаху под копреном вечног и не проходећег мрака.

Најинтереснији пункт у историји св. Јована беше тај, кад се он појави народу с јавном проповеђу. Овај појав

имадијаше одсудни значај за народ, који на први позив обрати срца и свој поглед к новом проповеднику. Овај појав даје обилни и богати материјал за размишљавање — и Историку и философу и вештаку. Представимо себи велики сабор народа ма у каквом месту око Јордана, сабор који је се скупио — или због каквог празника, или ради другог чега. Може бити, да овај народ, који се скупио беше на једно место, читао је свој закон, и сећао се судаба божијих, које су објављене у историји њихових отаца и ђедова. И баш у сред беседе, кад се овај сабор беше у дубио у размишљање, на једанпут и изненада јавља се млад човек, огрнут струком од камилске кочети (длаке), опасан каишам. Аскетични живот његов, придаваше лицу његову неку сувоњивост и бледноћу. Но ова сувоњивост и бледоћа не показиваху да су физичне силе ослабиле: Јаке мишице и широке кости примећиваху се испод његове струке, које су сведочиле о јакоћи његовог тела, а у исто време о сили и постојанству његовог духа и воље. На челу његовом јасно је се читало у средсређење мисли његових; у о чима пак, блисташе се особито усхићење, и у опште на целом лицу његовом могаше се приметити његова одважност и дубоко мишљење. На њега показује народ прстом; на њега обраћа своју пажњу. Звучним и узвишеним гласом он почиње своју реч сабраном народу: народ се изненађава овом неочекиваном речју, чуди се облику тог младог човека, — ти боже знаш одкуда јавившег се, диви се његовој ориђаналности и симпатији која се примећаваше на лицу Јованову. Младост и њежност возраста, строги аскетизам и не поколебљива енерђија, што се ретко догађа код једног и истог лица, узбуђавали су у народу који га окружаваше особити интерес. Речи његове беху пуне небесне светлости и унутарње енерђије, и одлегаху као гром пред сабраним народом, и негледећи на то, што реч његова бејаше престала, опет за то, народ није одма дошао к себи од чуда: први упечатак, пара-

лизова не одвисну мисао слушаца, и у њима говори не-
 какво не јасно чувство, које налицаше на стра и у исто
 време на неко тихо осећање. Они се уклањају од мисли ко-
 којој су дотле следовали, долазе к себи; нове речи дубоко се
 урезаше у њихову душу и слише се са садржином њиховог
 сазнања, и за то они не беху у стању отступити од те ми-
 сли. Они почињу питати, које тај чудни и необични човек.
 Спомињу име Јованово, о коме се беше разнео глас као о
 човеку вишег просвештења. Прве речи Јованове у пустињи
 учиниле су то, да је у народу све више и више расла жеља
 да га и даље слушају. Пророштво које се одавно не чујаше
 у средини народа јудејског, јавило се је изнова с таким си-
 лом, какова не беше ни у устима Илијиним. Проповед се
 продужава, упечатци се усиљавају и св. Јован објављује
 нова начела, и постаје вођом новог полета у духовном жи-
 воту јудејског народа....

V.

О чему проповедаше овај нови и велики пророк? Што
 се тиче одговора на ово питање, ми немамо Бог-зна каквих
 историчких фактова; али оно што у Еванђељу налазимо по
 својој садржини, негледећи на то што је кратка, представља
 нам богати материјал, — а у исто време, с тим извешта-
 њима о Јовану Крститељу, слаже се и Јосиф Флавије. Он
 назива Јована Крститеља праведним мужем, и у исто време
 говори „да је Јован побуђавао људе добродетелном животу, и
 учио их је, да свето уважавају правду међу собом, да
 би истински и од душе почитовали Бога, па тек онда да
 приступају крштењу. Само таково омивање, говораше он,
 биће угодно Богу, ако га ви не употребљавате само ради
 чистоте вашег тела, но и за очишћење од порока имајући
 пре свега чиста срца. Народ усхићен овим учењем његовим
 долазаше к њему гомилама. ¹⁾ Еванђелисти доста су тачно

¹⁾ Јудејск. старине, књ. 18. гл. V. одсек. 2.

и јасно предали нам садржину проповеди Јованове. Они говоре, даје он проповедао крштење покајања за опроштај грехова. Покајте се, говори он, приближите се царствию небесноме. Народ долазаше са свију страна к њему, и он је у тој томили видео много фарисеја и садукееја који дођоше да их он крсти. Онима који долажаху да се крсте, Јован говораше: *Изроди змијски!* ко вас научи да бежите од предстојећег гњева? Принесите дојстојне плодове покајања и не говорите у себи: ми имамо оца Аврама; јер ја вам говорим, да је Бог у стању из ових каменова подигнути чеда Авраму. Већ и сикира код стабла дрвеног стоји: свако дрво, које не рађа добрим плодом, сече се и у ватру меће. И питаше га народ: шта треба да чинимо? Он им одговара: ништа више до онога што вам је речено. И војници такође питаху га: а ми шта треба да чинимо? Он им одговара: не мојте никога нападати и вређати, не пањкајте, и будите задовољни са својом платом. Народ мишљаше у себи о Јовану дал ово није Христос; но он им одговори: ја вас крштавам водом, но замном иде много силнији, коме ја нисам дојстојан одрешити каиш на обући, он ће вас крстити Духом светим и ватром. Лопата му је у рукама његовим, и он ће очистити гувно своје, и покупиће пшеницу у амбар свој, а сламу ће бацити у неугасиму ватру да изгори. Још је много проповедао Јован сакупљеном народу. Изобличавао је Ирода четворовласника за Иродијаду жену његовог брата Филипа, па не поштеди и остала његова неваљалства. Ирод се бојаше Јована, знајући да је он човек праведни, и зато га узе к себи; слушаху га, и у многим се управљао по његовим речима. (Лук. III. 7 — 9. Мат. III. 1 — 2 5 — 12. Марк. I. 4 — 8. VI. 8 — 20.)

Ево дакле кратког извешћа о проповеди Јована Крститеља. Из овог извешћа, јасно се види какав је био карактер проповеди његове Јован право напада јудеје с те стране, што су они заражени били мишљу о земаљском царству

Месијом, и стара се да разруши до основа ове грубе мисли и гордо понашање његових сувременика. Не мислите да се можете поуздати на то што сте ви чеда Аврамова, то му беше прва реч његова. Савремени живот, и искварена наравственост, јасно се беше открила пред његовим Богом просвећеним умом, он проповеда опште покајање, призивље их новом животу, и говори да је, крштење тог покајања видими знак, и од оних који су хтели примити крштење тражио је да принесу достојне плодове покајања. „Ми чекамо царство Божије (вели св. Јован, одговарајући на њихово ватрено очекивање): оно ево већ настаје. Но дал смо се ми приуговорили за то царство? Сикира стоји код дрвеног стабла, и вас ће, као неплодна дрва посећи и бићете бачени у ватру. Ја проповедам вам покајање, и зовем вас да се крстите, но у исто време не принуђавам вас силом да се крстите, јер ја немам те власти. Но иде замном онај, који је већи и силнији од мене, он вас неће крстити водом већ Духом светим и ватром. Ја га видим и престављам: у његовим је рукама лопата, он ће побрисати гувно своје, скупиће пшеницу, а сламу ће бацити у ватру неугасиму.“ До овог времена, Јудеји мишљаху да ће се јавити Месија, који ће их обдарити за то, што су они чеда великих оцева; они се надаху да ће у новом царству само уживати и разматати се, па ма они не учинили никакве личне заслуге, већ да ће то бити само зато што њих љуби Бог. Ову наду руши Јован до основа: у новом — очекиваном царству напомиње он грозне судбе, и да ће горко проћи неправедници; он говори својим сувременицима, да они нису достојни новог царства, и да ће бити подвргнути жестоком осуђењу ако не предузму нов — бољи живот.

Народна се нада поколеба: у његовом сазнању потресоше се већ склопљене мисли о онаком Месији каквог он очекиваше. Шта да радимо (питаше народ Јована), те да би могли ући у царство Божије? Свима њима проповеда он

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

братску љубав, сажалење на спрам сирота, чистоту и добродетељ, благочестије, но благочестије унутарње, а не само испуњање једних црквених обреда. Он хоће унутрашњег исправљења очишћења срца; он тражи промену, но његова тежња у томе не простире се на спољни положај човека и дружтва, већ на наравствено стање сваког човека по наособ а и целог дружтва. Ово је поглед, који узвишаваше нашег проповедника над свима који га окружаваху. Фарисеи држаху се спољне праведности; Садукеји ослабљавашу требовање нараственог закона; Јесеји, не гледећи на то, што имадиаху леп правац, опет су својим фанатичним сеператизмом долазили у сукоб са сувременом државом, и удаљавајући се од своје браће, ни су хтели примати учешће ни у дружеским трудовима, нити пак у време опште несреће. Св. Јован, управо води своје слушаоце у живот, и у овом слушају тражи од њих новог наравственог правца.

Св. Јован није се хтео задовољити општом проповеђу о покојању и наравственој поправци. Сваком сталезу, па и сваком лицу по наособ, он се стараше да каже то, шта најбоље одговара њиховим тежњама, и шта може бити за њих најкорисније. Војници, митари и друга лица, кад су чула о новом проповеднику одмах му дођоше и питаху га за савет. Он њима не саветује да беже у пустињу — као што би саветовали и. п. Јесеји, већ их саветује да свето испуњавају своје дужности какве се на њих налажаху. Звање митара, бејаше најпрезреније код јудеја — на њих је гледао народ врло рђаво, и рачуњаше их да су то људи — лишени сваке части и срдачне искрености, људи без сваког карактера. И кад су ти људи; изгубивши савршење кредит у очима народа долазили к Јовану и тражили од њега упутства, он им је говорио: „немојте притешњавати ни глобити народ онолико узимљите данка колико је на главу разрезано и тада је ваш посао чист и добар. „Немојте остављати своју службу (говораше он војницима баш у то време, кад су ју-

деи с презрењем гледали на ту службу), али само пазите да не увредите никога не пеуите, ни на кога не пањаите, и будите задовољни са оним што вам се даје.

Иродз же четворовласникз обличаемиз отз него о Иродјадѣ жанѣ врата својео, и о скѣхз јаже сотвори злам Иродз. (Мук. Ш. 19.) Проповед св. Јована Крститеља, излазећи из пустиње, распространи се по свој Јудеи и Галилеи, па на послетку дође и до самог царског престола. Утешавајући и упућавајући народ својом праведном и не подмићеном проповеђу, он је поражавао богате и *силне* овог света а чуварима грађанског закона, као посланик божји, напомињаше, да су се страшно удалили од закона божјиег. Човек тврдог и постојаног карактера, који излази да јавно проповеда своје начело, па још ако зна, да је, исповедајући то начело, на правом путу, он никоме неће да ласка, он је готов све и казати шта га тишти, — на кратко: он је готов да умре за своје убеђење. У истори ми видимо много вештих проповедника, али им је — на велику жалост — слаба воља; такви људи по већој части ниско се клањају знатним и силним, и окрећу на страну очи своје кад код таквих људи виде подобне слабости и пороке. Такви људи, ако хоће да казне кога својом речију, они то чине над нижим и презреним сталежом — ту они кушају своје ораторство, — над тим, велим, нижим сталежом, кога се ни уколоко не треба бојати, а пре га утешити и о рабрити. Али кад отварају своја уста да говоре пред *силним* мира, они их отварају — да их хвале и да их ласкају. О Боже, како не наличи на такове, људе велики претеча Христов Јован! Желећи да углади путове и стрмена, по пророчанству Исаином, он у својим строгим обличењима не штеди никога — ни сиромашног, ни богатог, ни знатног ни силног, Њему, шта више, чињаше се, да је умесније било, да обрати своју реч онима људима, који су заузели били виша места, па су

(Продужићесе.)